

Het laatste woord – interview met Didier Vanderslycke

© Didier Vanderslycke zw/w

Didier Vanderslycke is vandaag coördinator van ORBITvzw, bondgenoot in superdiversiteit & migratie. Hij is voorzitter van FAIRWORK Belgium en lid van de raad van bestuur van PICUM vzw. Didier woont in een woongemeenschap waar ook mensen met een migratieachtergrond en erkende vluchtelingen hun startwoning vinden.

U bent al lang betrokken in het beleidsdomein van migratie. Hoe bent u in deze sector terechtgekomen en kan u ons een overzicht geven van uw loopbaan?

De eerste stappen in de sector dateren van 1978 in de Brugse Poortwijk in Gent. Ik deed er stage in SGOV vzw (Samenlevingsopbouw Gastarbeiders Oost-Vlaanderen), de voorloper van latere integratiecentra in Gent en de provincie. De focus van de stage lag op kinderen en jongeren met een migratieachtergrond en hun recht op vrijetijdsbesteding. Ik deed als afgestuurd maatschappelijk assistent mijn burgerdienst in dezelfde organisatie. Ik geraakte zo betrokken bij de organisatie van vrijwillige taallessen voor nieuwkomers, de eerste stappen naar een onthaalbeleid. Mijn eerste job – in een BTK-contract – vond ik in het Jeugdcentrum El Paso, dat in dezelfde wijk een werking naar maatschappelijk kwetsbare jongeren uitbouwde.

Vanuit dat werkengagement groeide een samenwerking met andere jeugdwelzijnswerkingen in Vlaanderen. Met die groep zetten we een uniek samenwerkingsverband op in het 'Project Kansarme Jeugd-Vlaanderen'. Samen met twee andere collega's stapte ik er in een DAC-project. Naderhand vervelde PKJ-Vlaanderen naar 'Uit De Marge', tot vandaag een vaste waarde in het jeugdwelzijnswerk.

Door mijn engagementen in de kerk verhuisde ik naar de rand van Brussel en leerde ik onze hoofdstad beter kennen. In de Brusselse Anneessenswijk was er in de jaren 1990 nood aan een buurtgerichte werking en meer interculturele samenlevingsopbouw. Het werd de eerste steen onder het later ook erkende Lokaal Integratiecentrum Samenleven LINK. Een van de pioniersprojecten daar was de start van een vaderproject om jonge papa's te ondersteunen in de opvoeding van hun kinderen. Ook 'De Nieuwe Wereld' was een uniek initiatief: een onthaalcafé voor asielzoekers die hun eerste aanvraag kwamen

doen bij de Dienst Vreemdelingenzaken, toen aan de Antwerpsesteenweg. 'De Nieuwe Wereld' was de voorloper van het 'Startpunt' van nu Vluchtelingenwerk Vlaanderen.

U bent sociaal werker, maar ook priester. Hoe beïnvloedt uw priesterambt het werk dat u levert in de migratiesector?

Ik ga ervan uit dat je religieus of levensbeschouwelijk toebehoren altijd invloed heeft op je leven, je relaties, je netwerken en je maatschappelijke inzet. Dat staat niet apart, maar is een voedingsbodem, trouwens *vice versa*. Het metier van maatschappelijk assistent zet waarden en woorden om in een betrokken en rationele maatschappelijke inzet. Het priesterambt op zich, zoals elke functie binnen een geloofsgemeenschap, zorgt voor een handelingskader dat je bij de les houdt en daadkrachtige hoop aanreikt. Heel specifiek naar 'de migratiesector' heeft het mij ook geholpen ervoor te pleiten mensen met een migratiegeschiedenis nooit weg te zetten als mensen met alleen maar 'handen voor het werk'. Elke migrant en vluchteling is voluit mens en heeft niet alleen recht maar ook nood aan erkenning van haar/zijn religieuze of levensbeschouwelijke bezieling.

U heeft verschillende regularisatiecampagnes actief meegemaakt. Hoe vergelijkt u de situatie in 1999 en 2009 met de huidige situatie van sans-papiers in België?

De mensen zonder wettig verblijf van toen en nu zijn *de facto* gelijkaardig. Het profiel mag dan wat gewijzigd zijn naar land van herkomst, oorzaak van migratie en procedureparcours in Europa en België, het kernprobleem blijft overeind: ze hebben een bevel gekregen om het grondgebied te verlaten of ze leven met de gedachte dat ze dat ooit zullen krijgen. En voorts ervaren ze dat ze beperkte toegang tot basisrechten hebben. Maar vooral: ze krijgen van mensen hier en in het land van herkomst vaak te horen wat ze moeten doen of laten. Een situatie van permanente stress en overleven.

Ik behoorde tot de groep die dacht te weten wat best voor hen zou zijn. Ik ben en blijf een vurig pleitbezorger van een moderne kwalitatieve procedure om hun eventuele toegang tot het verblijf te herbekijken nadat het eerder geweigerd werd, maar meer dan ooit pleit ik ervoor dat iemand zonder wettig verblijf zelf meer actor moet worden van een duurzaam toekomstplan. Dat is ook de spirit en de werkwijze van de OPT+-aanpak – Opvang met Perspectief of Toekomst – die we nu in pilootprojecten mee uitrollen. Ze zijn deel geworden van het federaal beleid. De OPT+-aanpak zorgt er ook voor dat we met basiswerkers, sociale organisaties, lokale en bovenlokale besturen naar een vernieuwend overleg groeien. We leren andere brillen opzetten om menselijke waardigheid te realiseren.

Wat voor mij na de verhoogde aanvragen door de Regularisatiewet van 1999 ook sterker op de voorgrond kwam, is

concrete aandacht voor de rechts- en levenssituatie van werknemers zonder wettig verblijf. Een kwestie die niet op de radar zat van het welzijnswerk. We waren terecht bekommerd om allerlei basisrechten, maar de arbeidsrechten stonden toen niet op ons lijstje, trouwens ook niet meer van de vakbonden, nu weer wel. Ook voor mensen die dagelijks verborgen werken in de huisarbeid. De aandacht voor arbeidsmigranten en hun werknemersbescherming doet ons anders kijken naar mensen zonder wettig verblijf én naar de kleine en grote malafide werkgevers die ze structureel uitbuiten en grote winsten boeken.

Mogelijke oplossingen die naar voor worden geschoven zijn een nieuwe regularisatiecampagne, duidelijke criteria voor regularisatie in de verblijfswetgeving of een ruimere toepassing van de bestaande mogelijkheden. Welke oplossing zou uw voorkeur uitdragen?

In elk geval een oplossing die het effectieve hoorrecht van een alleenstaande of een gezin organiseert. Dat spoort volkomen met de kerngedachte van een verblijfsaanvraag om humanitaire redenen. Ik weet dat dat om organisatie vraagt en dat je aan derden inzage geeft in wat tot dan 'in het dossier gebeurde', maar het is essentieel. Voor mij essentiëler dan 'duidelijke criteria'. De duidelijkheid komt in het gesprek wel naar boven. Niet in een document dat je snel kan afvinken. Zoals vier ogen meer kunnen zien dan twee, zo kunnen zes oren en ogen *de facto* van grote betekenis zijn voor de toekomst van wie tot dan in de schaduw moest leven, ook als het gaat over aanvragen die dan uiteindelijk geen positief advies zullen krijgen.

Er zijn nog andere oplossingen mogelijk én meteen nodig. Het verblijfsrecht voor erkende staatlozen is geen kwestie van humanitaire afwegingen; dat moet een aparte categorie worden in de wetgeving. Ook de mensen die aantoonbaar niet-repatrieerbaar zijn, hoeven geen lange procedure te doorlopen.

Ten slotte zullen ook meer effectieve legale en veilige toegangsmogelijkheden tot het verblijf soelaas bieden. Als we straks een interministeriële conferentie over arbeidsmigratiebeleid mogen meemaken, dan hoop ik dat we op een aantal kwesties doorbraken meemaken. Het uitgangspunt moet zijn 'geen arbeidsmigratie zonder werknemersbescherming'. Onder meer als het gaat over een kwaliteitsvolle huisvesting. Maar ook dat we voluit gaan voor een grote toegang voor kort-, midden- en langgeschoolde derdelanders op de arbeidsmarkten en dat die kennis kunnen maken met hun arbeidsrechten. Dat een werknemer een werknemer is, is deel van onze fundamentele waarden en normen.

Met ORBITvzw ijvert u voor (een effectieve toegang tot) sociale rechten voor sans-papiers. Welke rol speelt ORBIT hierin en wat zijn de grote uitdagingen waarmee u hier geconfronteerd wordt?

Wij hebben het over de leerplicht voor minderjarigen zonder wettig verblijf, de toegang tot de noodzakelijke gezondheidszorgen ... maar bijvoorbeeld ook over de mogelijkheid om je op een veilige manier te kunnen melden als je slachtoffer bent van een misdrijf.

De grootste uitdaging is de concretisering van die rechten. We hebben gelukkig de medewerking van verschillende maatschappelijke instellingen, maar het is absoluut nodig dat we per gemeente en per centrumstad het lokaal beleid naar deze doelgroep finetunen. We zetten daar met ORBIT op in. Dat is heel arbeidsintensief. Maar lokale besturen staan hoe dan ook voor de uitdaging om met de maatschappelijke realiteit van mensen zonder wettig verblijf om te gaan, in ieders belang. Daar waar bijvoorbeeld Vlaanderen het laat afweten, zien we lokaal goodwill en inzicht. Ik denk dat bijvoorbeeld de Vlaamse minister van Welzijn dat moet honoreren door de Centra Algemeen Welzijnswerk op dat punt extra te financieren. Want een behoefte is een behoefte. Dat zijn geen woorden, dat is onderdeel van onze fundamentele waarden en normen.

U bent ook betrokken bij PICUM. Kan u ons vertellen wat de rol van deze organisatie is en welke rol u hierin speelt? Welke mogelijkheden ziet u in deze internationale samenwerking voor het Europese en Belgische migratiebeleid?

Ik heb nu een beperkte rol bij PICUM, maar blijf voluit het bestaan en de werking ervan bepleiten. We zijn meer dan 20 jaar geleden gestart met een handvol basiswerkers uit België (Vlaanderen), Nederland en Duitsland. We hebben met PICUM eerst aangetoond dat er in Europa een solidariteitsbeweging bestaat naar mensen zonder wettig verblijf én dat het toekennen van basisrechten aan deze groep behoort tot de 'Europese Gedachte'. Vandaag is dat verworven, maar het moet wel altijd opnieuw worden verdedigd.

PICUM heeft daartoe een – wereldwijd – netwerk uitgebouwd en bepaalt mee de agenda's. Niet op basis van macht, maar op basis van degelijk studiewerk én kwaliteitsvolle oplossingen die van onderuit naar boven borrelen. Het PICUM-secretariaat is altijd de strategische stemversterker geweest van de nu 165 leden in zo'n 30 landen. De introductie van het 'firewall principe' is een geslaagde interventie. Het garandeert dat de verblijfssituatie van een betrokkene niet langer een voorwaarde is voor het toekennen van basisrechten. Stap voor stap wint dat principe terrein. Zo schrijven de leden met PICUM sociale geschiedenis.

De Belgische aanpak rond mensen zonder wettig verblijf mag dan in onze eigen evaluatie verre van perfect zijn, in de

ervaring van meerdere buitenlandse collega's staan wij hier soms al veel verder dan zij durven hopen. Wat mij bijvoorbeeld bijblijft, zijn getuigenissen over de bedreigingen aan het adres van solidaire burgers en organisaties die zich voor sans-papiers inzetten.

Ten slotte: onze betrokkenheid bij PICUM deed ons als sociaal-culturele organisatie meer inzetten op Europese samenwerking en verkenning, zeker op het werkterrein van mensen zonder wettig verblijf. De workshops van PICUM en de contacten bevruchten onze strategische werking. Maar ook als het over racisme gaat door ons lidmaatschap bij ENAR of interlevensbeschouwelijke samenwerking door samenwerking met ENORB.

